

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2022. gada 7. aprīlī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Lauksaimniecība – Kopējā lauksaimniecības politika – Tiešā atbalsta shēmas – Kopīgi noteikumi – Vienotā platībmaksājuma shēma – Regula (ES) Nr. 1307/2013 – 4. panta 1. punkta a) un c) apakšpunkts un 2. punkta b) apakšpunkts – Valsts tiesiskais regulējums, kurā tiešais atbalsts ir pakārtots tam, vai lauksaimnieks pats tur savus dzīvniekus – 9. panta 1. punkts – Jēdziens “aktīvs lauksaimnieks” – Regula (ES) Nr. 1306/2013 – 60. pants – Apiešanas klauzula – Jēdziens “mākslīgi radīti apstākļi”

Lietā C-176/20

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Curtea de Apel Alba Iulia* (Alba Julijas apelācijas tiesa, Rumānija) iesniedza ar 2020. gada 11. februāra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2020. gada 7. aprīlī, tiesvedībā

SC Avio Lucos SRL

pret

Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul județean Dolj,

Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) – Aparat Central,

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: pirmās palātas priekšsēdētājs A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], kas pilda otrās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši I. Ziemele (referente), T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], P. Dž. Švirebs [*P. G. Xuereb*] un A. Kumins [*A. Kumin*],

ģenerālvokāts: A. Rants [*A. Rantos*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *SC Avio Lucos SRL* vārdā – *M. Gornoviceanu*, advokāte,

* Tiesvedības valoda – rumāņu.

- *Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul județean Dolj* vārdā – *N. S. Răducan*, pārstāvis,
- *Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) – Aparat Central* vārdā – *A. Pintea*, pārstāvis,
- Rumānijas valdības vārdā – *E. Gane* un *A. Rotăreanu*, pārstāves,
- Čehijas valdības vārdā – *M. Smolek*, *J. Pavliš* un *J. Vlácil*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *A. Sauka* un *A. Biolan*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2021. gada 2. septembra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt, pirmkārt, 4. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktu un 2. punkta b) apakšpunktu, kā arī 9. panta 1. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1307/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido noteikumus par lauksaimniekiem paredzētiem tiešajiem maksājumiem saskaņā ar kopējās lauksaimniecības politikas atbalsta shēmām un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 637/2008 un Padomes Regulu (EK) Nr. 73/2009 (OV 2013, L 347, 608. lpp.), un, otrkārt, 60. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1306/2013 (2013. gada 17. decembris) par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību un Padomes Regulu (EEK) Nr. 352/78, (EK) Nr. 165/94, (EK) Nr. 2799/98, (EK) Nr. 814/2000, (EK) Nr. 1290/2005 un Nr. 485/2008 atcelšanu (OV 2013, L 347, 549. lpp.).
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *SC Avio Lucos SRL*, no vienas puses, un *Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul județean Dolj* (Lauksaimniecības maksājumu un intervences aģentūra – Dolžas žudeca centrs, Rumānija) un *Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) – Aparat Central* (Lauksaimniecības maksājumu un intervences aģentūra – Centrālais birojs, Rumānija) (turpmāk tekstā abi kopā – “APIA”), no otras puses, par APIA lēmumu, ar ko noraidīts *Avio Lucos* maksājuma pieteikums saskaņā ar vienotā platībmaksājuma shēmu par 2015. gadu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Regula (EK) Nr. 1782/2003

- 3 Padomes Regulas (EK) Nr. 1782/2003 (2003. gada 29. septembris), ar ko izveido kopīgus tiešā atbalsta shēmu noteikumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, un groza Regulas (EEK) Nr. 2019/93, (EK) Nr. 1452/2001, (EK)

Nr. 1453/2001, (EK) Nr. 1454/2001, (EK) Nr. 1868/94, (EK) Nr. 1251/1999, (EK) Nr. 1254/1999, (EK) Nr. 1673/2000, (EEK) Nr. 2358/71 un (EK) Nr. 2529/2001 (OV 2003, L 270, 1. lpp.), 29. pantā “Maksājumu ierobežošana” bija noteikts, ka:

“Neierobežojot visus īpašos noteikumus individuālās atbalsta shēmās, maksājumi netiek veikti [atbalsta] saņēmējiem, par kuriem ir konstatēts, ka viņi ir mākslīgi radījuši nosacījumus, kas vajadzīgi šādu maksājumu iegūšanai, lai gūtu priekšrocības pretēji attiecīgās atbalsta shēmas mērķiem.”

Regula Nr. 1306/2013

4 Regulas Nr. 1306/2013 60. pantā “Apiešanas klauzula” ir noteikts:

“Neskarot īpašo noteikumu piemērošanu, lauksaimniecības nozares tiesību aktos noteiktās priekšrocības nepiešķir fiziskām vai juridiskām personām, attiecībā uz kurām ir konstatēts, ka tās pretēji šo tiesību aktu mērķiem ir mākslīgi radījušas apstākļus, kas vajadzīgi šādu priekšrocību iegūšanai.”

Regula Nr. 1307/2013

5 Regulas Nr. 1307/2013 3. apsvērumā ir teikts:

“Šajā regulā būtu jāietver visi pamatelementi, kas attiecas uz Savienības atbalsta maksājumiem lauksaimniekiem, un būtu arī jānosaka ar šiem pamatelementiem nesaraujami saistīti nosacījumi attiecībā uz piekļuvi minētajiem maksājumiem.”

6 Šīs regulas 4. pantā “Definīcijas un ar tām saistīti noteikumi” ir paredzēts:

“1. Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

- a) “lauksaimnieks” ir fiziska vai juridiska persona vai fizisku vai juridisku personu grupa neatkarīgi no šādai grupai un tās locekļiem valsts tiesību aktos piešķirtā juridiskā statusa, kuras saimniecība atrodas vietā, uz ko attiecas Līgumu teritoriālā piemērošanas joma, kā definēts LES 52. pantā saistībā ar LESD 349. un 355. pantu, un kura veic lauksaimniecisku darbību;
- b) “saimniecība” ir visas lauksaimnieciskām darbībām izmantotās un lauksaimnieka apsaimniekotās vienības, kuras atrodas tās pašas dalībvalsts teritorijā;
- c) “lauksaimnieciska darbība” ir:
  - i) lauksaimniecības produktu ražošana vai audzēšana, tostarp ražas novākšana, slaukšana, dzīvnieku audzēšana un turēšana lauksaimniecības nolūkiem,
  - ii) lauksaimniecības zemes uzturēšana noganīšanai vai kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī, neveicot īpašus sagatavošanas darbus papildus parasto lauksaimniecības metožu un tehnikas izmantošanai, pamatojoties uz kritērijiem, kas dalībvalstīm jānosaka, balstoties uz Komisijas izveidotu satvaru, vai
  - iii) darbību minimums, ko nosaka dalībvalstis, lauksaimniecības zemēs, kuras tiek dabiski uzturētas noganīšanai vai kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī;

[..]

2. Dalībvalstis:

[..]

- b) vajadzības gadījumā dalībvalstī nosaka veicamo darbību minimumu lauksaimniecības zemēs, kas tiek dabiski uzturētas noganišanai vai kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī, kā minēts 1. punkta c) apakšpunkta iii) punktā;

[..]

3. Lai nodrošinātu juridisko noteiktību, Komisijai saskaņā ar 70. pantu piešķir pilnvaras pieņemt deleģētus aktus, ar kuriem nosaka:

[..]

- b) satvaru, saskaņā ar kuru dalībvalstis nosaka veicamo darbību minimumu lauksaimniecības zemēs, kas tiek dabiski uzturētas noganišanai vai kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī, kā minēts 1. punkta c) apakšpunkta iii) punktā;

[..].”

- 7 Šīs regulas 9. panta “Aktīvs lauksaimnieks” 1. punktā ir noteikts:

“Tiešos maksājumus nepiešķir fiziskām vai juridiskām personām vai fizisku vai juridisku personu grupām, kuru lauksaimniecības zemes ir galvenokārt tādas zemes, kuras tiek dabiski uzturētas noganišanai vai kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī, un kuri šajās platībās neveic darbību minimumu, ko dalībvalstis noteikušas saskaņā ar 4. panta 2. punkta b) apakšpunktu.”

- 8 Atbilstoši Regulas Nr. 1307/2013 74. pantam tā ir piemērojama no 2015. gada 1. janvāra.

Deleģētā regula (ES) Nr. 639/2014

- 9 Komisijas Deleģētās regulas (ES) Nr. 639/2014 (2014. gada 11. marts), ar ko papildina Regulu Nr. 1307/2013 un ar kuru groza minētās regulas X pielikumu (OV 2014, L 181, 1. lpp.), 4. un 16. apsvērumā ir teikts:

“(4) Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūru [..] ir lietderīgi skaidri noteikt, ka dalībvalstīm, pieņemot pasākumus Savienības tiesību aktu īstenošanai, būtu jāizmanto sava rīcības brīvība saskaņā ar konkrētiem principiem, jo īpaši nediskriminācijas principu.

[..]

- (16) Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūru [..] maksājumtiesības būtu jāpiešķir personai, kurai ir tiesības pieņemt lēmumus, saņemt ieguvumus un segt finansiālos riskus saistībā ar lauksaimniecisko darbību uz zemes, par kuru ir pieprasīts šāds piešķirums. Ir lietderīgi skaidri noteikt, ka šo principu jo īpaši piemēro tad, ja pieteikumu maksājumtiesību piešķiršanai par atbalsttiesīgu hektāru ir iesnieguši vairāki lauksaimnieki.”

- 10 Minētās deleģētās regulas 5. pantā “Pamatsistēma veicamo darbību minimumam lauksaimniecības platībās, kas tiek dabiski uzturētas noganīšanai vai kultūru audzēšanai piemērotā stāvoklī,” ir paredzēts:

“[Regulas Nr. 1307/2013] 4. panta 1. punkta c) apakšpunkta iii) punkta piemērošanas vajadzībām darbību minimums, kas jānosaka dalībvalstīm un kas jāveic lauksaimniecības platībās, kuras tiek dabiski uzturētas noganīšanai vai kultūru audzēšanai piemērotā stāvoklī, ir vismaz viena lauksaimnieka veikta darbība gadā. Ar vidi saistītu iemeslu dēļ dalībvalstis var nolemt atzīt arī darbības, kas tiek veiktas katru otro gadu.”

Rumānijas tiesības

Valdības ārkārtas rīkojums Nr. 34/2013

- 11 2013. gada 23. aprīļa *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2013 privind organizarea, administrarea și exploatarea pajiștilor permanente și pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991* (Valdības ārkārtas rīkojums Nr. 34/2013 par ilggadīgo zālāju organizēšanu, apsaimniekošanu un izmantošanu un par grozījumiem un papildinājumiem Likumā Nr. 18/1991 par zemes īpašumu) (2013. gada 13. maija *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 267) 2. pantā ir noteikts:

“Šajā ārkārtas rīkojumā turpmāk uzskaitītie jēdzieni ir jāsaprot šādi:

[..]

- c) “ganāmpulka vienība (GV)”: standarta mērvienība, ko nosaka, pamatojoties uz katras dzīvnieku sugas uztura vajadzībām un kas ļauj salīdzināt dažādas dzīvnieku kategorijas. [..]”

VĂR Nr. 3/2015

- 12 2015. gada 18. marta *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020, și pentru modificarea articolului 2 din Legea nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură* (Valdības ārkārtas rīkojums Nr. 3/2015 par lauksaimniecībā piemērojamo maksājumu shēmu apstiprināšanu 2015.–2020. gada periodam un par Likuma Nr. 36/1991 par lauksaimniecības sabiedrībām un citiem apvienību veidiem lauksaimniecībā 2. panta grozījumiem), redakcijā, kura bija spēkā 2015. gada 1. jūlijā (2015. gada 23. marta *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 191) (turpmāk tekstā – “VĂR Nr. 3/2015”), 2. pantā ir noteikts:

“(1) Šajā ārkārtas rīkojumā turpmāk uzskaitītie jēdzieni ir jāsaprot šādi:

[..]

- f) “lauksaimnieks”: fiziskā vai juridiskā persona vai fizisko vai juridisko personu grupa – neatkarīgi no tās juridiskā statusa –, kuras saimniecība atrodas Rumānijas teritorijā un kura veic lauksaimniecisku darbību;

[..]

(2) 1. punkta f) apakšpunkta izpratnē jēdziens “lauksaimnieciska darbība” katrā konkrētā gadījumā nozīmē:

[..]

d) darbību minimums lauksaimniecības zemēs, ko parasti ar noganīšanu uztur ganīšanai vai kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī, ar lauksaimnieka izmantotajiem dzīvniekiem garantējot minimālu blīvumu 0,3 GV/ha vai ilggadīgo zālāju ikgadēju pļaušanu saskaņā ar īpašiem tiesību aktiem zālāju jomā. [..]”

13 Šā rīkojuma 7. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Maksājumu saņēmēji ir aktīvi lauksaimnieki, fiziskās un/vai juridiskās personas, kuras veic lauksaimniecisku darbību kā lauksaimniecības zemes virsmas izmantotāji un/vai likumīgi dzīvnieku turētāji spēkā esošā tiesiskā regulējuma nozīmē. [..]”

14 Minētā rīkojuma 8. pants ir formulēts šādi:

“(1) Lai saņemtu [..] tiešos maksājumus, lauksaimniekiem ir:

[..]

c) jāapsaimnieko lauksaimniecības zemes vismaz 1 ha platībā; lauksaimniecības zemes gabala platībai ir jābūt vismaz 0,3 ha, un siltumnīcu, pasīvo siltumnīcu, vīna dārzu, augļu dārzu, apiņu kultūru, stādaudzētavu, augļu koku gadījumā lauksaimniecības zemes gabala platībai ir jābūt vismaz 0,1 ha un/vai, atkarībā no gadījuma, ir jātur minimāls dzīvnieku skaits. [..]

[..]

n) vienotā maksājuma pieteikuma vai tā grozījumu iesniegšanas brīdī jāiesniedz vajadzīgie dokumenti, kas pierāda lauksaimniecības zemes – ieskaitot zemi, kurā ietilpst ekoloģiski nozīmīgas teritorijas, kā arī dzīvnieki – likumīgu izmantošanu. [..]

[..]

(6) [lauksaimniecības, mežu un lauku attīstības ministrs] nosaka, kādi dokumenti pierāda lauksaimniecības zemju likumīgu izmantošanu un lopu turēšanu, un pieteikuma iesniedzēji tos iesniedz katrā konkrētā gadījumā vienlaikus ar vienotā maksājuma pieteikumiem. Par platībām vai lopiem, par kuriem šie dokumenti nav iesniegti, nav tiesību saņemt maksājumu.”

Dekrēts Nr. 619/2015

15 2015. gada 6. aprīļa *Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 619/2015 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la articolul 1 alineatele (2) și (3) din [OUG Nr. 3/2015] prečum și a condițiilor specifice de implementare pentru măsurile compensatorii de dezvoltare rurală aplicabile pe terenurile agricole, prevăzute în Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020* (lauksaimniecības un lauku attīstības ministra Dekrēts Nr. 619/2015 par [VĀR Nr. 3/2015] 1. panta 2. un 3. punktā paredzēto maksājumu shēmu pieņemamības kritēriju, īpašo nosacījumu un īstenošanas kārtības apstiprināšanu, kā arī par Valsts lauku attīstības programmā

2014.–2020. gadam paredzēto lauku attīstības kompensācijas pasākumu, kas ir piemērojami lauksaimniecības zemēm, īpašo ieviešanas nosacījumu apstiprināšanu), redakcijā, kura bija spēkā 2015. gada 1. jūlijā (2015. gada 6. aprīļa *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 234) (turpmāk tekstā – “Dekrēts Nr. 619/2015”), 2. pantā ir noteikts:

“Šajā dekrētā piemēro šādas definīcijas:

[..]

m) “dzīvnieku turētājs” ir persona, kuras kā dzīvnieku īpašnieka un/vai saimniecības īpašnieka valdījumā dzīvnieki ir pastāvīgi vai kuras – kā personas, kam uz visu pieteikuma gadu ir uzticēta dzīvnieku aprūpe, – turējumā dzīvnieki ir uz laiku, un kura tos tur pamatojoties uz dokumentu, kas ir sagatavots saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem;

[..].”

16 Šā dekrēta 7. panta 3. punktā ir paredzēts:

“Ilggadīgo zālāju lietotāji, kas ir fiziskas personas vai privāto tiesību juridiskās personas – izņemot 1. punktā un 6. panta 1. punktā minētās –, kuras veic vismaz [VĀR Nr. 3/2015] 2. panta 2. punkta d) apakšpunktā definēto lauksaimniecisko darbību minimumu ilggadīgajos zālājos, kas ir to kā aktīvu lauksaimnieku rīcībā likumā paredzētajos apstākļos, vienotā maksājuma pieteikuma iesniegšanas brīdī iesniedz *APIA* dokumentus, kuri minēti 5. panta 1. punktā un 2. punkta a) apakšpunktā, b) apakšpunkta i) punktā, c) un d) apakšpunktā, kā arī, vajadzības gadījumā:

a) dzīvnieku audzēšanas saimniecības, kurā dzīvnieki ir reģistrēti, identifikācijas dokumenta kopiju vai kvalificēta veterinārārsta sertifikātu, kurā ir norādīts saimniecības kods, kas ir ierakstīts saimniecību valsts reģistrā un kas ir spēkā vienotā maksājuma pieteikuma iesniegšanas dienā, gadījumā, ja ilggadīgo zālāju īpašnieks tur dzīvniekus, ar kuriem tiek nodrošināts minimālais blīvums 0,3 GV/ha;

[..].”

Civilkodekss

17 *Codul Civil* (Civilkodekss), kas pieņemts ar 2009. gada 17. jūlija Likumu Nr. 287 (2011. gada 15. jūlija *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 505), 2.146. pantā ir noteikts:

“Patapinājums ir bezatlīdzības līgums, kurā viena puse, tā sauktais “patapinājuma devējs”, otrai pusei, tā sauktajam “patapinājuma ņēmējam”, nodod lietošanā kustamu vai nekustamu lietu ar pienākumu pēc noteikta laika to atdot.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

18 *Avio Lucos* iesniedza *APIA* finansiāla atbalsta pieteikumu saskaņā ar vienotā platībmaksājuma shēmu par 2015. gadu attiecībā uz 170,36 ha lielu ganību platību. Šajā ziņā tā iesniedza vairākus dokumentus, tostarp koncesijas līgumu, kas 2013. gada 28. janvārī noslēgts ar *Consiliul Local al Comunei Podari* (Pudari pašvaldības dome, Rumānija) saistībā ar šajā pašvaldībā esošām

ganībām, kā arī 2015. gada aprīlī starp *Avio Lucos* un dažādiem dzīvnieku īpašniekiem noslēgtus patapinājuma līgumus, saskaņā ar kuriem šie dzīvnieki tiek izmantoti ganišanai un tādējādi ar to palīdzību tiek veikta deklarētā lauksaimnieciskā darbība.

- 19 Ar 2017. gada 20. oktobra lēmumu *APIA* noraidīja šo pieteikumu, pamatojoties uz to, ka *Avio Lucos* nebija nodrošinājusi minimālo ganāmpulka blīvumu 0,3 GV/ha attiecībā visu ganību zemi 170,36 ha platībā. *APIA* uzskata, ka gani tika nevis *Avio Lucos* dzīvnieki, bet gan to personu īpašumā esoši dzīvnieki, ar kurām *Avio Lucos* bija noslēgusi patapinājuma līgumus. *Avio Lucos* par šo lēmumu iesniedza sūdzību, ko *APIA* 2018. gada 4. janvārī noraidīja.
- 20 *Avio Lucos* šo lēmumu pārsūdzēja *Tribunalul Dolj* (Dolžas apgabaltiesa, Rumānija), kura *Avio Lucos* pieteikumu noraidīja 2018. gada 28. janvārī. Minētā tiesa būtībā vispirms pauda nostāju, ka koncesijas līgums ir ticis noslēgts, pārkāpjot valsts tiesību aktus, jo *Avio Lucos* šā līguma noslēgšanas dienā tostarp nebija dzīvnieku audzētāja statusa un šajā datumā bija jānodrošina ganāmpulka blīvums 0,3 GV/ha. Līdz ar to šai sabiedrībai neesot bijušas likumīgas tiesības iegūt koncesijā attiecīgās ganības, un tāpēc tās maksājuma pieteikums neesot bijis pieņemams. Turklāt *Avio Lucos* – kaut arī piemērojamajā valsts tiesiskajā regulējumā paredzētie nosacījumi formāli ir tikuši ievēroti – esot mākslīgi radījusi apstākļus finansiālā atbalsta saņemšanai. Visbeidzot, jēdziena “dzīvnieku audzētājs” plaša interpretācija, kādu piedāvā *Avio Lucos*, būtu pretrunā Savienības tiesībām, jo valsts iestādēm, lai atteiktu lūgto atbalstu, ir iespējams balstīties tikai uz individuālas identifikācijas un reģistrācijas valsts sistēmā iekļautajiem datiem un tām nav obligāti jāveic citas pārbaudes.
- 21 *Avio Lucos* šo spriedumu pārsūdzēja iesniedzējtiesā *Curtea de Apel Alba Iulia* (Alba Julijas apelācijas tiesa, Rumānija). Pārsūdzības pamatojumam *Avio Lucos* tostarp apgalvo, ka minētajā spriedumā ir kļūdaini atzīts, ka tā neizpilda nosacījumu par dzīvnieku audzētāja statusu.
- 22 Iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1307/2013 4. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktu jēdziens “lauksaimnieks” attiecas tostarp uz fizisku vai juridisku personu, kura veic “lauksaimniecisku darbību”, kas atbilstoši šīs regulas 4. panta 1. punkta c) apakšpunkta iii) punktam var būt dalībvalstu noteikts darbību minimums lauksaimniecības zemē, kura tiek dabiski uzturēta noganišanai vai kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī. Attiecībā uz šo darbību minimumu – minētās regulas 4. panta 2. punktā dalībvalstīm esot atstāta iespēja definēt šo jēdzienu. Rumānijas likumdevējs šajā ziņā esot paredzējis, ka lauksaimnieciskā darbība ir jāveic ar dzīvniekiem, kurus lauksaimnieks audzē pats, un tādējādi esot izslēgta finansiālā atbalsta piešķiršanu juridiskai personai, kura šādu darbību veic pastarpināti, kā tas, *APIA* ieskatā, esot *Avio Lucos* gadījumā.
- 23 Iesniedzējtiesa uzskata, ka nav skaidrs, vai Regulas Nr. 1307/2013 4. panta 1. punkta a) un c) apakšpunkts liedz šādu valsts tiesisko regulējumu un – noliedzot atbildes gadījumā – vai šī pati tiesību norma, kā arī šīs regulas 9. panta 1. punkts ļauj uzskatīt, ka uz juridisko personu, kura tādos apstākļos kā pamatlietā aplūkoti ir noslēgusi koncesijas līgumu un patapinājuma līgumus, attiecas jēdziens “aktīvs lauksaimnieks”. Turklāt, tā kā *Avio Lucos* no formāla skatpunkta izpilda valsts tiesībās paredzētos atbilstības kritērijus, iesniedzējtiesa jautā, vai Regulas Nr. 1306/2013 60. pantā minētais jēdziens “mākslīgi radīti apstākļi” var attiekties uz tādu koncesijas līgumu un tādiem patapinājuma līgumiem kā pamatlietā aplūkoti.

24 Šādos apstākļos *Curtea de Apel Alba Iulia* (Alba Julijas apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai [Regula Nr. 1307/2013] nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, ar ko ir paredzēts, ka darbību minimums, kas ir jāveic lauksaimniecības zemē, kuru parasti uztur noganišanai piemērotā stāvoklī, ietver lauksaimnieka audzēto dzīvnieku ganišanu?
- 2) Ja iepriekš minētās Savienības tiesības neaizliedz pirmajā jautājumā minēto valsts tiesisko regulējumu, vai Regulas Nr. 1307/2013 4. panta 1. punkta a) un c) apakšpunkta un 9. panta 1. punkta tiesību normas var tikt interpretētas tādējādi, ka par “aktīvu lauksaimnieku” var uzskatīt juridisko personu, kas tādos apstākļos kā pamatlietā ir noslēgusi koncesijas līgumu un kas tur dzīvniekus, pamatojoties uz dažiem ar fiziskām personām noslēgtiem patapinājuma līgumiem, saskaņā ar kuriem noligtos laika posmos patapinātāji bez atlīdzības nodod patapinājuma ņēmējiem to īpašumā esošos dzīvniekus ganišanai ganību zemē, kura ir patapinājuma ņēmēju rīcībā?
- 3) Vai [Regulas Nr. 1306/2013] 60. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar “mākslīgi radītiem apstākļiem” ir jāsaprot arī tāds koncesijas līgums un tādi patapinājuma līgumi kā pamatlietā aplūkoti?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 25 Iesākumā ir jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai ar LESD 267. pantu iedibinātājā valstu tiesu un Tiesas sadarbības procedūrā Tiesai ir jāsniedz valsts tiesai noderīga atbilde, kas tai ļautu izspriest tajā izskatāmo lietu. Tālab Tiesai attiecīgā gadījumā ir jāpārformulē tai iesniegtie jautājumi (spriedums, 2021. gada 18. novembris, *A. S.A.*, C-212/20, EU:C:2021:934, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 26 Šajā gadījumā vispirms ir jānorāda, ka, lai gan iesniedzējtiesa nav minējusi Regulas Nr. 1307/2013 normas, kuru interpretāciju tā lūdz, no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma izriet, ka iesniedzējtiesas šaubas konkrēti attiecas uz šīs regulas 4. panta, it īpaši tā 1. punkta c) apakšpunkta iii) punkta, kā arī šā panta 2. punkta b) apakšpunkta, interpretāciju.
- 27 Turpinājumā, kā savos rakstveida apsvērumos ir uzsvērusi Rumānijas valdība, pirmā jautājuma formulējumā ietvertā frāze “lauksaimniecības zeme, kuru parasti [...] uztur”, ir izmantota VĀR Nr. 3/2015 2. panta 2. punkta d) apakšpunktā, kurš, Rumānijas valdības ieskatā, būtībā atbilst Regulas Nr. 1307/2013 4. panta 1. punkta c) apakšpunkta iii) punkta un 2. punkta b) apakšpunkta frāzei “lauksaimniecības zemes, kas tiek dabiski uzturētas”.
- 28 Visbeidzot, atbildot uz Tiesas lūgumu sniegt paskaidrojumus, iesniedzējtiesa precizēja, ka jēdziens “lauksaimnieka audzēti dzīvnieki”, kas arī izmantots pirmā jautājuma formulējumā un ietverts VĀR Nr. 3/2015 2. panta 2. punkta d) apakšpunktā, valsts tiesībās nav definēts. Šis jēdziens tomēr pārklājas gan ar VĀR Nr. 3/2015 8. panta 6. punktā paredzēto dzīvnieku “turēšanas” jēdzienu, gan ar Dekrēta Nr. 619/2015 2. panta m) punktā minēto jēdzienu “dzīvnieku turētājs”.

- 29 Šādos apstākļos ir jāuzskata, ka ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 1307/2013 4. panta 1. punkta c) apakšpunkta iii) punkts un 2. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēts, ka šajās tiesību normās minētais darbību minimums lauksaimniecības zemē, kas tiek dabiski uzturēta noganišanai vai kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī, ir jāveic pašam lauksaimniekam ar paša turētiem dzīvniekiem.
- 30 Iesākumā ir jānorāda, ka Regulas Nr. 1307/2013 4. panta 1. punkta c) apakšpunkta iii) punktā “lauksaimnieciska darbība” ir definēta tostarp kā “darbību minimums, ko nosaka dalībvalstis, lauksaimniecības zemēs, kuras tiek dabiski uzturētas noganišanai vai kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī”. Turklāt šā panta 2. punkta b) apakšpunktā ir precizēts, ka “dalībvalstis nosaka veicamo darbību minimumu lauksaimniecības zemēs, kas tiek dabiski uzturētas noganišanai vai kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī, kā minēts 1. punkta c) apakšpunkta iii) punktā”.
- 31 Kā skaidri izriet no to formulējuma, ar šīm tiesību normām dalībvalstīm tiek piešķirta rīcības brīvība noteikt, kāda veida darbību minimums ir jāveic konkrēti lauksaimniecības zemē, kas tiek dabiski uzturēta noganišanai piemērotā stāvoklī.
- 32 Attiecībā uz jautājumu, vai šī rīcības brīvība ietver iespēju dalībvalstīm savos attiecīgajos tiesību aktos paredzēt nosacījumu, ka lauksaimniekam šis darbību minimums ir jāveic, izmantojot paša turētus dzīvniekus, ir jānorāda, ka Regulas Nr. 1307/2013 4. panta 3. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka, lai garantētu tiesisko drošību, Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus, ar kuriem izveido satvaru, saskaņā ar kuru dalībvalstis paredz minēto darbību minimumu.
- 33 Šim nolūkam pieņemtajā Deleģētajā regulā Nr. 639/2014 – tās 4. apsvērumā gan norādīt, ka dalībvalstīm, kad tās veic pasākumus Savienības tiesību aktu īstenošanai, sava rīcības brīvība būtu jāizmanto, ievērojot konkrētus principus, it īpaši diskriminācijas aizlieguma principu, – noteikumos par Regulā Nr. 1307/2013 iekļautajām definīcijām, konkrēti, tās 5. pantā, kurā ir reglamentēts šā sprieduma iepriekšējā punktā minētais satvars, ir noteikts, ka “[Regulas Nr. 1307/2013] 4. panta 1. punkta c) apakšpunkta iii) punkta piemērošanas vajadzībām darbību minimums, kas jānosaka dalībvalstīm un kas jāveic lauksaimniecības platībās, kuras tiek dabiski uzturētas noganišanai vai kultūru audzēšanai piemērotā stāvoklī, ir vismaz viena lauksaimnieka veikta darbība gadā”, taču ar vidi saistītu iemeslu dēļ dalībvalstis var nolemt atzīt par atbilstošām arī darbības, kas tiek veiktas katru otro gadu.
- 34 No tā izriet, pirmkārt, ka darbību minimums principā šajās lauksaimniecības platībās ir jāveic vismaz reizi gadā. Otrkārt, šis darbību minimums ir jāveic “lauksaimniekam”.
- 35 Šajā ziņā Regulas Nr. 1307/2013 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā, kurā ir definēts jēdziens “lauksaimnieks”, nav precizēts, kāda veida tiesībām šim lauksaimniekam ir jābūt attiecībā uz dzīvniekiem, kurus tas attiecīgajā gadījumā gana šajās lauksaimniecības platībās.
- 36 Tomēr šajā tiesību normā būtībā ir norādīts, ka lauksaimnieks ir persona, kuras saimniecība atrodas Līgumu teritoriālās piemērošanas jomā un kura veic lauksaimniecisku darbību. Šis regulas 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā definētais jēdziens “saimniecība” ietver visas ražošanas vienības, kuras “apsaimnieko” lauksaimnieks un kuras atrodas tās pašas dalībvalsts teritorijā. Tādējādi ir jāsecina, ka ražošanas vienības, kuras apsaimnieko attiecīgais lauksaimnieks, ietver dzīvniekus, kas tiek izmantoti ganīšanai, ja vien lauksaimniekam ir pietiekamas pilnvaras rīkoties ar šiem dzīvniekiem, lai veiktu savu lauksaimniecisko darbību, tomēr tas ir jāizvērtē kompetentajai valsts

- tiesai, ņemot vērā visus lietas apstākļus (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 14. oktobris, *Landkreis Bad Dürkheim*, C-61/09, EU:C:2010:606, 61. un 62. punkts, kā arī 2015. gada 2. jūlijs, *Demmer*, C-684/13, EU:C:2015:439, 58. punkts).
- 37 Šādu interpretāciju apstiprina Deleģētās regulas Nr. 639/2014 16. apsvēruma, kurā būtībā ir teikts, ka maksājumtiesības būtu jāpiešķir personai, kurai ir tiesības pieņemt lēmumus, kura saņem ieguvumus un kura uzņemas finansiālos riskus saistībā ar lauksaimniecisko darbību uz zemes, par ko ir pieprasīts šāds piešķirums.
- 38 Šajā gadījumā – kā izriet no šā sprieduma 28. punkta – iesniedzējtiesa būtībā ir uzsvērusi, ka “dzīvnieku turētājs” Dekrēta Nr. 619/2015 2. panta m) punkta izpratnē ir vai nu persona, kuras kā dzīvnieku īpašnieka un/vai saimniecības īpašnieka valdījumā dzīvnieki ir pastāvīgi, vai kuras – kā personas, kam uz visu pieteikuma gadu ir uzticēta dzīvnieku aprūpe, – turējumā dzīvnieki ir uz laiku, pamatojoties uz līgumu, kas noslēgts, ievērojot spēkā esošajos valsts normatīvajos aktos paredzētos nosacījumus.
- 39 *APIA* savos rakstveida apsvērumos šajā ziņā precizēja, pirmkārt, ka Rumānijā cūku, aitu, kazu un liellopu identifikācija un reģistrācija tiek nodrošināta ar valsts uzturētu informātikas datubāzi, kā arī valsts dzīvnieku identifikācijas un reģistrācijas sistēmu, un, otrkārt, ka dzīvnieku īpašnieka un/vai dzīvnieku pagaidu turētāja statuss ir jāpierāda ar “saimniecības karti”, proti, dzīvnieku audzēšanas saimniecības identifikācijas dokumentu – Rumānijā katrai lauku saimniecībai ir jābūt reģistrētai saimniecību valsts reģistrā un jāsaņem unikāls un pastāvīgs no burtiem un cipariem sastāvošs kods. Tomēr *Avio Lucos* platībatkarīgā maksājuma pieteikumā ar šo līdzekli neesot ticis pierādīts, ka tai ir dzīvnieku īpašnieka vai dzīvnieku pagaidu turētāja statuss.
- 40 Šajā ziņā, kā izriet no Tiesas judikatūras, ņemot vērā dalībvalstu rīcības brīvību saistībā ar kopējā lauksaimniecības politikā (KLP) ietilpstošajām atbalsta shēmām, dalībvalstīm ir atļauts izvirzīt sīkākas prasības attiecībā uz pierādījumiem, kas pievienojami atbalsta pieteikuma pamatojumam, it īpaši atsaucoties uz to teritorijā ierasto praksi lauksaimniecības jomā saistībā ar ganībām izmantoto dzīvnieku turēšanu, ko veic lauksaimnieks (pēc analogijas skat. spriedumu, 2010. gada 24. jūnijs, *Pontini u.c.*, C-375/08, EU:C:2010:365, 82. punkts).
- 41 Šajā kontekstā Tiesa jau ir nospriedusi, ka dzīvnieku identifikācijas un reģistrācijas sistēmas datubāzes mērķis ir nodrošināt šo dzīvnieku efektīvu izsekojamību reālā laikā, kas ir būtiska sabiedrības veselības apsvērumu dēļ, un ka šāda datubāze var apliecināt, ka ir izpildīti nosacījumi atbalsta saņemšanai, piemēram, attiecībā uz ganāmpulka blīvumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 21. jūlijs, *Nagy*, C-21/10, EU:C:2011:505, 42. punkts).
- 42 Tomēr, kā izriet no Tiesas judikatūras, dalībvalstu rīcības brīvība attiecībā uz atbalsta pieteikuma pamatošanai iesniedzamajiem pierādījumiem, ir jāisteno, ievērojot attiecīgajā Savienības tiesiskajā regulējumā izvirzītos mērķus un Savienības tiesību vispārējos principus, it īpaši samērīguma principu, kas prasa, lai ar tiesību normu ieviestie līdzekļi būtu piemēroti izvirzītā mērķa sasniegšanai un nepārsniegtu to, kas ir nepieciešams tā sasniegšanai (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 24. jūnijs, *Pontini u.c.*, C-375/08, EU:C:2010:365, 86. un 87. punkts, kā arī 2020. gada 17. decembris, *Land Berlin* (Maksājumtiesības saistībā ar KLP), C-216/19, EU:C:2020:1046, 35. punkts).
- 43 Pārbaude, vai šis princips ir ticis ievērots pamatlietā piemērojamos valsts tiesību aktos, primāri ir iesniedzējtiesas ziņā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2010. gada 24. jūnijs, *Pontini u.c.*, C-375/08, EU:C:2010:365, 89. punkts).

- 44 Rumānijas valdība rakstveida apsvērumos ir norādījusi, ka, nosakot darbību minimumu lauksaimniecības platībās, kas dabiski tiek uzturētas ganībām piemērotā stāvoklī, Rumānijas likumdevējs ir vēlējis atvieglot tiešu piekļuvi attiecīgajām ganībām pēc iespējas lielākam skaitam dzīvnieku īpašnieku vai turētāju, nevis personām, kuras lauksaimniecisku darbību veic pastarpināti.
- 45 Šajā ziņā, kā to būtībā ir norādījis ģenerālvokāts secinājumu 50. punktā, šāds mērķis atbilst šajā jomā izvirzītajiem Savienības tiesiskā regulējuma mērķiem. Proti, LESD 39. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka ar KLP ietilpstošajām atbalsta shēmām tiek sniegts tiešs ienākumu atbalsts, kura mērķis ir panākt pietiekami augstu dzīves līmeni lauku iedzīvotājiem, it īpaši palielinot lauksaimniecībā nodarbināto personu individuālos ienākumus.
- 46 Attiecībā uz pamatlietā aplūkotā valsts tiesiskā regulējuma piemērotību tajā izvirzītā mērķa sasniegšanai, pietiek konstatēt, ka – neskarot pārbaudes, kuru veikšana ir iesniedzējtiesas ziņā, – tas šķiet piemērots, lai sasniegtu šo mērķi, kurš, kā izriet no šā sprieduma 44. punkta, ir atvieglot tiešu piekļuvi attiecīgajām ganībām pēc iespējas lielākam skaitam dzīvnieku īpašnieku vai turētāju.
- 47 Turklāt šādos apstākļos nešķiet, ka šis valsts tiesiskais regulējums pārsniedz to, kas ir nepieciešams minētā mērķa sasniegšanai, bet tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai. Tomēr jāatgādina, ka samērīguma pārbaude ir jāveic, ņemot vērā it īpaši KLP mērķus, un tas liek savstarpēji izvērtēt šos mērķus un minētā tiesiskā regulējuma mērķi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 23. decembris, *Scotch Whisky Association* u.c., C-333/14, EU:C:2015:845, 28. un 40. punkts).
- 48 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1307/2013 4. panta 1. punkta c) apakšpunkta iii) punkts un 2. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēts, ka šajās tiesību normās minētais darbību minimums lauksaimniecības zemē, kas tiek dabiski uzturēta noganišanai vai kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī, ir jāveic pašam lauksaimniekam ar paša turētiem dzīvniekiem.

Par otro jautājumu

- 49 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 1307/2013 4. panta 1. punkta a) un c) apakšpunkts, kā arī 9. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “aktīvs lauksaimnieks” šīs otrās tiesību normas izpratnē attiecas uz juridisko personu, kas ir noslēgusi koncesijas līgumu par pašvaldībai piederošu ganību zemi un kas tajā gana dzīvniekus, kurus tai bez atlīdzības patapinājušas fiziskās personas, kas ir šo dzīvnieku īpašnieki.
- 50 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Savienības tiesību normas ir jāinterpretē, ņemot vērā ne tikai to teksta ierasto nozīmi ikdienas valodā, bet arī to kontekstu un tiesiskā regulējuma, kurā šīs normas ir ietvertas, izvirzītos mērķus (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 24. jūnijs, *Pontini* u.c., C-375/08, EU:C:2010:365, 58. punkts, un 2019. gada 29. jūlijs, *Pelham* u.c., C-476/17, EU:C:2019:624, 28. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 51 Pirmām kārtām, attiecībā uz Regulas Nr. 1307/2013 9. panta – kas atbilstoši tā nosaukumam attiecas uz jēdzienu “aktīvs lauksaimnieks” – formulējumu ir jānorāda, ka, pirmkārt, šīs tiesību normas 1. punktā ir skaidri paredzēts, ka tiešo maksājumu nepiešķir personām, kuru lauksaimniecības zeme ir galvenokārt tāda zeme, kas tiek dabiski uzturēta noganišanai vai

kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī, un kuras šajās platībās neveic darbību minimumu, ko dalībvalstis noteikušas saskaņā ar šīs regulas 4. panta 2. punkta b) apakšpunktu – kā redzams no šā 9. panta 1. punktā lietotā saikļa “un”, šie abi nosacījumi ir kumulatīvi.

- 52 Šajā gadījumā nav strīda par to, ka pamatlietā aplūkotā lauksaimniecības zeme galvenokārt sastāv no zemes, kura tiek dabiski uzturēta noganīšanai vai kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī, atbilstoši šajā tiesību normā izvirzītajam pirmajam nosacījumam.
- 53 Attiecībā uz otro tajā izvirzīto nosacījumu – no Regulas Nr. 1307/2013 9. panta 1. punkta formulējuma izriet, ka lauksaimnieks, kurš attiecīgajā lauksaimniecības zemē neveic darbību minimumu, ko dalībvalstis ir noteikušas atbilstoši šīs regulas 4. panta 1. punkta c) apakšpunkta iii) punktam, nevar tikt uzskatīts par “aktīvu lauksaimnieku”, un līdz ar to šim lauksaimniekam netiek piešķirti ir nekādi tiešie maksājumi.
- 54 Otrkārt, lai uz personu varētu attiekties Regulas Nr. 1307/2013 9. panta 1. punktā minētais jēdziens “aktīvs lauksaimnieks”, tai vispirms ir jāizpilda prasības, kuras paredzētas šīs regulas 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā, saskaņā ar ko jēdziens “lauksaimnieks” attiecas uz personu, kuras “saimniecība atrodas vietā, uz ko attiecas Līgumu teritoriālā piemērošanas joma [...] un kura veic lauksaimniecisku darbību”.
- 55 Šajā ziņā, kā izriet no šā sprieduma 36. punkta, šīs regulas 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā definētais jēdziens “saimniecība” aptver visas lauksaimnieka apsaimniekotās ražošanas vienības.
- 56 No vienas puses, attiecībā uz prasību, ka lauksaimniekam ražošanas vienība ir “jāapsaimnieko”, Tiesa jau ir nospriedusi, ka jēdziens “apsaimniekošana” nenozīmē, ka lauksaimniekam ir neierobežotas pilnvaras rīkoties ar attiecīgo platību, izmantojot to lauksaimniecībai. Turpretī lauksaimniekam saistībā ar šo platību jābūt pietiekamai autonomijai, lai veiktu uz tās lauksaimniecisku darbību, bet tas jānovērtē valsts tiesai, ņemot vērā visus tajā izskatāmās lietas apstākļus (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 14. oktobris, *Landkreis Bad Dürkheim*, C-61/09, EU:C:2010:606, 61. un 62. punkts, kā arī 2015. gada 2. jūlijs, *Demmer*, C-684/13, EU:C:2015:439, 58. punkts).
- 57 No tā izriet, ka apstāklim, ka par lauksaimnieciskai darbībai izmantoto zemi ir noslēgts koncesijas līgums, kurš attiecas uz pašvaldībai piederošu ganību zemi, nav nozīmes, lai noteiktu, vai uz lauksaimnieku attiecas jēdziens “aktīvs lauksaimnieks”, ja vien attiecīgajam lauksaimniekam attiecībā uz šo zemi ir pietiekama autonomija, lai veiktu savu lauksaimniecisko darbību.
- 58 No otras puses, kā izriet no šā sprieduma 36. punkta, šīs regulas 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētās “ražošanas vienības” ietver dzīvniekus, kas tiek izmantoti ganīšanai, ar nosacījumu, ka attiecīgajam lauksaimniekam ir pietiekamas pilnvaras rīkoties ar šiem dzīvniekiem, lai veiktu savu lauksaimniecisko darbību, bet tas ir jāizvērtē valsts tiesai, ņemot vērā visus tajā izskatāmās lietas apstākļus.
- 59 No tā izriet, ka pamatlietā apstāklim, ka *Avio Lucos* gana dzīvniekus, kurus tai bez atlīdzības ir patapinājušas fiziskas personas, kas ir to īpašnieki, arī nav nozīmes, lai noteiktu, vai uz šo juridisko personu attiecas Regulas Nr. 1307/2013 9. panta 1. punktā minētais jēdziens “aktīvs lauksaimnieks”, ja vien – kā izriet no iepriekšējā punkta – tai ir pietiekamas pilnvaras ar tiem rīkoties, lai veiktu savu lauksaimniecisko darbību.

- 60 Otrām kārtām, Regulas Nr. 1307/2013 4. panta 1. punkta a) un c) apakšpunkta, kā arī 9. panta 1. punkta interpretāciju, kāda tā izriet no šā sprieduma 50.–59. punkta, apstiprina šo tiesību normu konteksts. Proti, kā norādīts šā sprieduma 37. punktā, Deleģētās regulas Nr. 639/2014 16. apsvērums, kur būtībā ir teikts, ka maksājumtiesības ir jāpiešķir personai, kura ir pilnvarota pieņemt lēmumu, kura saņem ieguvumus un kura uzņemas finansiālos riskus saistībā ar lauksaimniecisko darbību uz zemes, par ko ir pieprasīts šāds piešķirums.
- 61 Šādos apstākļos ir jāuzskata – ja lauksaimniekam ir pietiekamas pilnvaras rīkoties savas saimniecības dzīvniekiem, lai veiktu savu lauksaimniecisko darbību, ja viņš saņem ieguvumus un uzņemas finanšu riskus saistībā ar lauksaimniecisko darbību uz zemes, par kuru ir iesniegts atbalsta pieteikums, apstākļi, ka lauksaimnieks lauksaimniecisku darbību veic ar dzīvniekiem, kas tā rīcībā ir nodoti uz patapinājuma līguma pamata, neizslēdz to, ka šis lauksaimnieks ir uzskatāms par “aktīvu lauksaimnieku” Regulas Nr. 1307/2013 9. panta 1. punkta nozīmē.
- 62 Trešām kārtām, šāda interpretācija atbilst šīs regulas mērķim. Konkrēti, ar KLP ietilpstošajām atbalsta shēmām tiek sniegts tiešs ienākumu atbalsts, kura mērķis ir panākt pietiekami augstu dzīves līmeni lauku iedzīvotājiem, it īpaši palielinot lauksaimniecībā nodarbināto personu individuālos ienākumus.
- 63 Kā ģenerālvokāts būtībā ir norādījis secinājumu 66. punktā – ciktāl tiešais atbalsts tiek piešķirts lauksaimniekiem, kuriem attiecībā uz ganībām lietoto zemi ir pietiekamas pilnvaras rīkoties, to izmantojot lauksaimnieciskiem mērķiem, un ciktāl lauksaimnieki saņem ieguvumus un uzņemas finansiālos riskus saistībā ar lauksaimniecisko darbību zemē, par kuru ir pieprasīts šis piešķirums, apstākļi, ka šie dzīvnieki tiek izmantoti uz patapinājuma līguma pamata, nav izšķiroši.
- 64 Šajā gadījumā no atbildes uz pirmo jautājumu izriet, ka – neskarot pārbaudes, kas jāveic iesniedzējtiesai, – Savienības tiesības pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēts, ka Regulas Nr. 1307/2013 4. panta 1. punkta c) apakšpunkta iii) punktā un 2. punkta b) apakšpunktā minētais darbību minimums lauksaimniecības zemē, kura tiek dabiski uzturēta noganīšanai vai kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī, ir jāveic pašam lauksaimniekam ar paša turētiem dzīvniekiem. Šajā ziņā, kā izriet no šā sprieduma 38. punkta, konkrētajā gadījumā “dzīvnieku turētājs”, kā tas ir definēts Dekrēta Nr. 619/2015 2. panta m) punktā, ir ne tikai persona, kuras kā dzīvnieku īpašnieka vai/un saimniecības īpašnieka valdījumā dzīvnieki ir pastāvīgi, bet arī persona, kuras – kā personas, kam uz visu pieteikuma gadu ir uzticēta dzīvnieku aprūpe, – turējumā šie dzīvnieki ir uz laiku, un dzīvnieki tiek turēti, pamatojoties uz dokumentu, kas ir sagatavots, ievērojot spēkā esošajā tiesiskajā regulējumā paredzētos nosacījumus. Nešķiet, ka šāda definīcija principā izslēgtu no jēdziena “dzīvnieku turētājs” personu, kuras turējumā dzīvnieki, kurus tai bez atlīdzības ir patapinājušas fiziskas personas, kas ir to īpašnieki, un kurai ir pietiekamas pilnvaras rīkoties ar šiem dzīvniekiem, lai veiktu savu lauksaimniecisko darbību. Tā kā šāds konstatējums ietver valsts tiesību interpretāciju, tas vajadzības gadījumā ir jāveic iesniedzējtiesai.
- 65 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1307/2013 4. panta 1. punkta a) un c) apakšpunkts, kā arī 9. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “aktīvs lauksaimnieks” šīs otrās tiesību normas izpratnē attiecas uz juridisko personu, kas ir noslēgusi koncesijas līgumu par pašvaldībai piederošu ganību zemi un kas tajā gana dzīvniekus, kurus tai bez atlīdzības patapinājušas fiziskas personas, kas ir šo dzīvnieku īpašnieki, ja vien šī persona šajā ganību zemē veic “darbību minimumu” šīs regulas 4. panta 1. punkta c) apakšpunkta iii) punkta nozīmē.

Par trešo jautājumu

- 66 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 1306/2013 60. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā minētais jēdziens “mākslīgi radīti apstākļi” var attiekties uz tādu situāciju, kurā subjekts, kas pieprasa finansiālu atbalstu, pamatojoties uz vienotā platībmaksājuma shēmu, sava pieteikuma pamatojumam iesniedz koncesijas līgumu, kurš attiecas uz ganību zemi, un bezatlīdzības patapinājuma līgumus, kuri attiecas uz dzīvniekiem, kas tiks ganīti šajā zemē.
- 67 Regulas Nr. 1306/2013 60. pantā ir paredzēts, ka, neskarot īpašo noteikumu piemērošanu, lauksaimniecības nozares tiesību aktos noteiktās priekšrocības nepiešķir fiziskām vai juridiskām personām, attiecībā uz kurām ir konstatēts, ka tās pretēji šo tiesību aktu mērķiem ir mākslīgi radījušas apstākļus, kas vajadzīgi šādu priekšrocību iegūšanai.
- 68 Minētajā 60. pantā, runājot par tā formulējumu, būtībā ir atkārtots Regulas Nr. 1782/2003 29. pants, kurā ir kodificēta esošā judikatūra, saskaņā ar ko tiesību subjekti nevar krāpnieciski vai ļaunprātīgi atsaukties uz Savienības tiesību normām.
- 69 Proti, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka Savienības regulas nedrīkst tikt piemērotas tik plaši, ka tiktu aptverta ekonomikas dalībnieku ļaunprātīga rīcība (spriedums, 2013. gada 12. septembris, *Slancheva sila*, C-434/12, EU:C:2013:546, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 70 Tiesa ir jau nospriedusi, ka atbalsta potenciāla saņēmēja ļaunprātīgas rīcības pierādīšanai ir nepieciešams, pirmkārt, objektīvu apstākļu kopums, no kuriem izriet, ka, lai gan attiecīgajā tiesiskajā regulējumā paredzētie nosacījumi formāli ir ievēroti, šā regulējuma mērķis nav sasniegts, un, otrkārt, subjektīvs elements, ko veido vēlme iegūt no Savienības tiesiskā regulējuma izrietošu priekšrocību, mākslīgi radot tās iegūšanai vajadzīgos apstākļus (spriedums, 2013. gada 12. septembris, *Slancheva sila*, C-434/12, EU:C:2013:546, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 71 Turklāt Tiesa ir norādījusi, ka valsts tiesai ir jānosaka, vai pastāv šie abi elementi, par kuriem pierādījumi jāsniedz saskaņā ar valsts tiesību normām, ciktāl tas nekaitē Savienības tiesību efektivitātei (spriedums, 2013. gada 12. septembris, *Slancheva sila*, C-434/12, EU:C:2013:546, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 72 Tieši šajā kontekstā ir jāinterpretē jēdziens “mākslīgi radīti apstākļi” Regulas Nr. 1307/2013 60. panta nozīmē.
- 73 Pirmām kārtām, attiecībā uz šā sprieduma 70. punktā minēto objektīvo elementu ir jāatgādina, ka no LESD 39. panta 1. punkta b) apakšpunkta izriet, ka ar KLP ietilpstošajām atbalsta shēmām tiek sniegts tiešs ienākumu atbalsts, kura mērķis ir panākt pietiekami augstu dzīves līmeni lauku iedzīvotājiem, it īpaši palielinot lauksaimniecībā nodarbināto personu individuālos ienākumus. Kā to būtībā ir norādījis ģenerāladvokāts secinājumu 73. punktā, šāda atbalsta piešķiršana personai, kura ir noslēgusi koncesijas līgumu par ganību zemi un kura – tā kā tai nav šo ganību apsaimniekošanai nepieciešamā dzīvnieku skaita – noslēdz patapinājuma līgumus par dzīvniekiem, kas ganīsies šajā zemē, var būt šā atbalsta nelikumīga piesavināšanās, kaitējot daļai lauku iedzīvotāju – šajā gadījumā tiem, kuri minētajā zemē gana savus dzīvniekus.
- 74 Otrām kārtām, kā ģenerāladvokāts ir uzsvēris secinājumu 74. punktā, saistībā ar šā sprieduma 70. punktā minēto subjektīvo elementu šajā gadījumā iesniedzējtiesai, lai noteiktu, vai *Avio Lucos* vēlējas gūt no Savienības tiesiskā regulējuma izrietošu priekšrocību, mākslīgi radot tās iegūšanai

vajadzīgos apstākļus, ir jāņem vērā visi nozīmīgie pamatlietas elementi. Faktiskie apstākļi, ko tādējādi var ņemt vērā, ir koncesijas līguma noslēgšana, neievērojot piemērojamās valsts tiesības, vai arī pamatlietā aplūkoto patapinājuma līgumu saturs, it īpaši, ja no tiem izriet, ka patapināto dzīvnieku ganīšanu veic nevis *Avio Lucos*, bet šo dzīvnieku īpašnieki.

- 75 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1306/2013 60. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā minētais jēdziens “mākslīgi radīti apstākļi” var attiekties uz tādu situāciju, kurā subjekts, kas pieprasa finansiālu atbalstu, pamatojoties uz vienotā platībmaksājuma shēmu, sava pieteikuma pamatojumam iesniedz koncesijas līgumu, kurš attiecas uz ganību zemi, un bezatlīdzības patapinājuma līgumus, kuri attiecas uz dzīvniekiem, kas tiks ganīti šajā zemē, ja, pirmkārt, no objektīvu apstākļu kopuma izriet, ka – lai gan attiecīgajā tiesiskajā regulējumā paredzētie nosacījumi formāli ir ievēroti – šā regulējuma mērķis nav ticis sasniegts un, otrkārt, ja ir pierādīta vēlme iegūt no Savienības tiesiskā regulējuma izrietošu priekšrocību, mākslīgi radot tās iegūšanai vajadzīgos apstākļus.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 76 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1307/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido noteikumus par lauksaimniekiem paredzētiem tiešajiem maksājumiem, kurus veic saskaņā ar kopējās lauksaimniecības politikas atbalsta shēmām, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 637/2008 un Padomes Regulu (EK) Nr. 73/2009, 4. panta 1. punkta c) apakšpunkta iii) punkts un 2. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēts, ka šajās tiesību normās minētais darbību minimums lauksaimniecības zemē, kas tiek dabiski uzturēta noganīšanai vai kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī, ir jāveic pašam lauksaimniekam ar paša turētiem dzīvniekiem.
- 2) Regulas Nr. 1307/2013 4. panta 1. punkta a) un c) apakšpunkts, kā arī 9. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “aktīvs lauksaimnieks” šīs otrās tiesību normas izpratnē attiecas uz juridisko personu, kas ir noslēgusi koncesijas līgumu par pašvaldībai piederošu ganību zemi un kas tajā gana dzīvniekus, kurus tai bez atlīdzības patapinājušas fiziskas personas, kas ir šo dzīvnieku īpašnieki, ja vien šī persona šajā ganību zemē veic “darbību minimumu” šīs regulas 4. panta 1. punkta c) apakšpunkta iii) punkta nozīmē.
- 3) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1306/2013 (2013. gada 17. decembris) par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību un Padomes Regulu (EEK) Nr. 352/78, (EK) Nr. 165/94, (EK) Nr. 2799/98, (EK) Nr. 814/2000, (EK) Nr. 1200/2005 un Nr. 485/2008 atcelšanu 60. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā minētais jēdziens “mākslīgi radīti apstākļi” var attiekties uz tādu situāciju, kurā subjekts, kas pieprasa finansiālu atbalstu, pamatojoties uz vienotā platībmaksājuma shēmu, sava pieteikuma pamatojumam iesniedz koncesijas līgumu, kurš attiecas uz ganību zemi, un bezatlīdzības patapinājuma līgumus, kuri attiecas uz

dzīvniekiem, kas tiks ganīti šajā zemē, ja, pirmkārt, no objektīvu apstākļu kopuma izriet, ka – lai gan attiecīgajā tiesiskajā regulējumā paredzētie nosacījumi formāli ir ievēroti – šā regulējuma mērķis nav ticis sasniegts un, otrkārt, ja ir pierādīta vēlme iegūt no Savienības tiesiskā regulējuma izrietošu priekšrocību, mākslīgi radot tās iegūšanai vajadzīgos apstākļus.

[Paraksti]